

GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI LOKALNIH VODNIH VIROV V SLOVENSKI ISTRI

Valentina Brečko Grubar

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije Koper

izhodišča

- Slovenska Istra se sooča s pomanjkanjem vode, zlasti v času poletne suše.
- V preteklosti se je prebivalstvo oskrbovalo z različnimi vodnimi viri, ki so vsaj deloma še ohranjeni.
- Prihodnji (trajnostno sonaravni) razvoj naj bi v večji meri temeljil na naravnih virih lokalnega okolja.
- Vodni viri danes nimajo le vodo oskrbnega pomena.

cilji

Ugotoviti:

- število in lokacije še znanih in obstoječih lokalnih vodnih virov
- obstoječe stanje lokalnih vodnih virov
- nekatere vzročno-posledične povezave med stalnostjo, dostopnostjo, vzdrževanostjo zgrajenih objektov in rabo vodnih virov

metodološko izhodišče raziskave

- Kataster izvirov v občinah Koper, Izola, Piran (Hidro Koper, 1990)
- Bricelj. M., I. Rejec Brancelj (1990): Oskrba z vodo v Koprskem primorju
- Popis lokalnih vodnih virov v naseljih, ki so bila po letu 1995 priključena na Rižanski vodovod (Zagoršek T., diplomsko delo)

popis vodnih virov

- leto 2008 – 76 v izbranih naseljih MOK
- štud. leto 2009/10 – popisanih 86 vodnih virov
- štud. leto 2010/11 – popisanih 79 vodnih virov
- Mestna občina Koper – 120 (76)
- Občina Izola – 26
- Občina Piran – 19

Popis zajema:

- izvire
- vodnjake s podtalnico in cedilno vodo

rezultati popisa 2008 v MOK

- 81% stalnih, 19% nestalnih
- 29% obnovljenih ali vzdrževanih, 25% še ohranjenih in nevzdrževanih, 46% propadajočih
- vzdrževanih ali še ohranjenih je nad 50% stalnih vodnih virov, nestalni so večinoma propadajoči
- 52% je vodnjakov in rezervoarjev z vodo zajetih izvirov, ostali vodnjaki z izvirno ali cedilno vodo
- 33% je stalno ali občasno v uporabi, ostali ne
- 36% je težko dostopnih

rezultati popisa 2009-10

- 71,5% stalnih in 26% nestalnih
- 41% vzdrževanih, 15% obnovljenih, ostali ne vzdrževani in propadajoči
- vzdrževanih in obnovljenih je polovica stalnih vodnih virov, nestalni so večji del propadajoči
- 61% zajetih izvirov je v pobočju; 11% zajetih izvirov v dolinah, 25,5% vodnjakov z talno in cedilno vodo
- med zgrajenimi objekti prevladujejo vodnjaki, sledijo obzidani izviri z rezervoarji ter izviri s koriti

- v naseljih in njihovi neposredni bližini se nahaja manj kot 50% vodnih virov, tretjina je oddaljenih do 500 m, ostali več
- 82% vodnih virov je lahko dostopnih (bližina cest in vzdrževane poti), ostali slabše (steze, bolj oddaljeni od poti) in težko dostopni (zarasle poti)

- 30% vodnih virov je občasno še v uporabi, predvsem za zalivanje, nekateri imajo zgolj estetski pomen (del vaškega trga, dvorišča), nekateri tudi izobraževalnega (elementi učnih, tematskih poti)
- onesnaženju so bolj izpostavljeni vodni viri v naseljih ali njihovi bližini ter vkopani vodnjaki v bližini obdelovalnih površin
- onesnaženost je bila pogosteje opažena pri vodnjakih kot pri izvirih

Povezanost lastnosti

- vzdrževani in obnovljeni so v večji meri stalni vodni viri
- vzdrževani in obnovljeni so v večji meri vodni viri v naseljih ali njihovi bližini
- vzdrževani so večinoma lahko dostopni vodni viri
- obnovljeni vodni viri se večinoma še uporabljajo
- delež vzdrževanih vodnih virov je večji v naseljih, ki so bila kasneje priključena na Rižanski vodovod

nadaljevanje raziskave

- popis vodnih virov v preostalih naseljih občin Koper, Izola, Piran
- ponovni popis pomanjkljivih popisov vodnih virov
- analiza ostalih zbranih podatkov
- prostorska analiza lokalnih vodnih virov (nadmorska višina, litološka zgradba, porečja, raba zemljišč itd.)

